

EETTISEN ELÄINKAUPAN SERTIFIKAATTI		versio 3		sivu 1/7	
laatija	Tark.	hyv.	edell.ohje 17.10.2012 30.5.2016	Pvm 6.3.2018	
asiakirja EESP			koodi HN2		
ROTAN (<i>Rattus norvegicus</i>) PITOVAATIMUKSET, HOITO JA KÄSITTELY					
Jakelu jakelulistan mukaan					

OHJEEN TARKOITUS

Tässä ohjeessa kuvataan kesyrotan (*Rattus norvegicus*) pitovaatimukset ja hoito eläinkaupassa.

MUUT TÄHÄN OHJEESEEN LIITTYVÄT OHJEET

M4 Laatukäsikirjan, menettelyohjeiden ja hoito-ohjeiden jakelu ja lukuoikeudet sekä M7 Laatudokumenttien arkistointi ja hävitys.

Seuraavat yleisohjeet: ”Pikkunisäkkäiden yleisohje”, ”Toisilleen vieraiden yksilöiden yhdistäminen”, ”Sairauden oireiden tunnistaminen ja hoitoon toimittaminen”, ”Eläinten kuljettaminen”, ”Alaikäisen ostajan lomake” sekä asiakasohjeet ”Rotan hoito”, ”Pienlemmit ja lapset” ja ”Eläimen ottamista harkitseville”.

YLEISTÄ

Ohje on tarkoitettu eläinten lyhytaikaiseen säilytykseen eläinkaupassa siten että niiden hyvinvointi tulee turvatuksi. Lyhytaikaisella säilytyksellä tarkoitetaan alle kahden kuukauden säilytysaika.

Mikäli eläimiä säilytetään eläinkaupassa pitempiä aikoja, esimerkiksi siitoseläiminä tai koska niitä ei saada myydyksi, noudatetaan asiakasohjetta ”Rotan hoito”.

Eläinkaupassa lemmikkeinä pidettävien eläinten, joita ei ole tarkoitettu myyntiin, hoito ja pitovaatimukset noudattavat asiakasohjetta ”Rotan hoito”.

Väliaikaisesti eläimiä voidaan säilyttää myös tilavaatimukset alittavalla tavalla, kuitenkin siten, että eläimen hyvinvointi ei vaarannu eikä säilytys ole eläinsuojelulain ja -asetuksen vastaista. Väliaikaisella säilytyksellä tarkoitetaan korkeintaan viikon mittaista aikaa.

Eläinten yleiskunto tulee tarkistaa päivittäin, myös viikonloppuisin. Lisäksi on varmistettava että eläimillä on jatkuvasti riittävästi ruokaa ja juomaa.

Eläinkaupan henkilökunnan tulee tunnistaa nisäkkäiden yleisohjeessa ”Sairauden oireiden tunnistaminen ja hoitoon toimittaminen” esitetyt sairauden tai huonovointisuuden merkit ja osata toimia niiden perusteella.

ELINIKÄ JA AIKUISKOKO

Rotan elinikä on 2-3 vuotta. Täysikasvuinen urosrotta voi painaa yli 500 grammaa, naaraat ovat yleensä pienempiä.

OLOSUHDEVAATIMUKSET

Huoneenlämpö 23-25 °C. Jos rottaa pidetään suosituslämpötilaa viileämmässä, on pidettävä huolta siitä, että sillä on aina runsaasti pesämateriaalia. Lämpötila ei saa nousta korkeammaksi kuin 30 °C, koska rotta saa herkästi lämpöhalvauksen tätä korkeammassa lämpötilassa.

Huoneilman suhteellinen kosteus 45-65 %.

Valo-hämärärytmi 12/12 - 10/14.

Rotalla tulee olla niin paljon tilaa, että se voi ojentautua suoraksi, kurkottaa suorana ylöspäin sekä liikkua normaalisti. Rotta on kiipeilevä ja kaivautuva eläin, jolle häkin korkeus on pinta-alaa tärkeämpi. Rotalla tulee olla mahdollisuus kiipeillä häkissään. Rotta tarvitsee myös runsaasti tilaa voidakseen liikkua ja käyttäytyä normaalisti. Lisäksi riittävä mahdollisuus liikkua suojaa rottaa ummetukselta ja monilta muilta suolisto-ongelmilta.

Rotalla tulee olla pesälaatikko tai muita suojapaikkoja, jonne se voi vetäytyä lepäämään. Pesälaatikko ei saa viedä enempää kuin 1/3 häkin pohjan pinta-alasta.

Häkin tulee olla pohjapinta-alaltaan vähintään 0,4 m² (esim. 80 x 50 cm) 1-4 nuorelle aikuiselle. Jokaista uutta aikuista eläintä kohti tulee olla vähintään 0,15 m² lisää pinta-alaa. Ryhmäkoon ei kuitenkaan saa ylittää 7-8 aikuista yksilöä. Häkin korkeuden tulee olla vähintään 40 cm. Yli puolivuotiaiden rottien kohdalla noudatetaan asiakasohjetta.

Alle kymmenen viikon ikäisten rottien häkin pohjapinta-alan tulee olla vähintään 0,24 m² (esim. 60 x 40 x 40 cm) 1-4 rotalle. Jokaista uutta nuorta eläintä kohti tulee olla vähintään 0,15m²lisääpinta-alaa.

Pohjapinta-alasta voidaan kompensoida 10 % (0,05 m²) yhdellä tai kahdella kiipeilytasolla. Tasojen yhteenlasketun pinta-alan tulee olla vähintään 20 % vähimmäispinta-alasta (0,1 m²). Asumuksen korkeuden tulee tällöin olla 1,5 kertaa vähimmäiskorkeus (60 cm).

Ryhmän jokaisella aikuisella tulee olla suojapaikka, esimerkiksi pesälaatikko tai matala katos sekä lisäksi liikkumatilaa. Yhden suojapaikoista, esim. pesälaatikon, tulee olla niin suuri, että kaikki rotat mahtuvat siihen yhtäaikaan. Pesälaatikon tai katoksen katon tulee olla tasainen ja niin tukeva, että se kestää rotan painon. Suojapaikkojen lisäksi rotille tulee tarjota virikkeitä, kuten kiipeilytelineitä, kiipeilytasoja, putkia, riippumattoja tms.

Rotalle tulee tarjota myös pesämateriaalia. Pesäntekotarvikkeiksi sopivat muun muassa heinä ja ns. ekokuitu. Pesän tekeminen lisää rotan turvallisuudentunnetta. Pesävanu ei sovi pesäainekseksi, koska rotta saattaa saada sen syömisestä suolistotukoksen.

Nuoret rotat ovat vilkkaita, hyppiviä ja kiipeileviä. Niillä on oltava mahdollisuus liikuntaan, jotta niiden luusto ja lihaksisto kehittyisivät normaalisti. Tämän vuoksi häkissä on oltava riittävästi vapaata lattia- ja seinäpinta-alaa.

Häkin tulisi olla mieluiten edestä avattava, koska rotta vaistomaisesti säikkyi ylhäältä lähestyvää liikettä.

On suositeltavaa, että asiakkaat voivat tarkastella rottahäkkiä vain yhdestä suunnasta.

Mikäli rotan asumuksena käytetään kiinteäseinäistä terraariota, sen ilmanvaihdon on oltava riittävä. Kiinteäseinäisessä, verkkokattoisessa asumuksessa ilmanvaihto voi olla heikko ja ammoniakkipitoisuus saattaa nousta nopeasti vahingollisen korkeaksi. Myös terraariossa rotille on järjestettävä mahdollisuus kiipeillä.

KUIVIKKEET

Kuivikkeeksi käy kutterinpuru, lehtipuuhaake tai muu pehmeä, pölyämätön ja imukykyinen kuivikemateriaali. Sahajauho ei sovellu kuivikkeeksi hienojakoisuutensa vuoksi. Hienojakoinen pöly voi tunkeutua hengitysteihin ja tukkia suun ja sieraimet.

Kuiviketta tulee olla mahdollisimman paksulti, mieluiten 15 cm, kuitenkin vähintään 10 cm, jotta rotta voi kaivautua kuivikkeisiin.

Kuivikkeet tulee vaihtaa niin usein, että rotan terveydelle haitallinen ammoniakki ei ole ihmisen aistittavissa.

Rotan häkki puhdistetaan pääsääntöisesti vedellä, hajustettuja pesuaineita tulee välttää.

Rotta saattaa oppia käyttämään erillistä wc-astiaa.

RUOKINTA JA JUOTTO

Rotta syö lyhyin väliajoin ympäri vuorokauden. Tämän vuoksi rotalla on oltava jatkuvasti saatavilla lajille sopivaa jyväsekoitusta tai täysravintopellettejä. Rotan tulee saada myös tuoretta ruokaa kuten hedelmiä, vihanneksia ja juureksia sekä proteiinipitoista ravintoa kuten pieniä määriä vähärasvaista lihaa, munaa tai jogurttia muutaman kerran viikossa.

Rotalla tulee olla jatkuvasti saatavilla vettä. Vesi vaihdetaan ja vesipullo puhdistetaan päivittäin. Vesipullon toimivuus tulee varmistaa päivittäin.

Ruokakuppi puhdistetaan vedellä vähintään kerran viikossa, tarvittaessa useammin.

SOSIAALISET VAATIMUKSET

Rottaa tulee pitää ryhmässä aina kun se on mahdollista. Mikäli ryhmässä pitäminen ei ole mahdollista, rotalla tulee olla haju- ja kuulokontakti lajitovereihin. Ryhmäkoko maksimissaan 7-8 aikuista eläintä, koska rotta ei pysty tunnistamaan yksilökohtaisesti yli seitsemää yksilöä. Useamman yksilön pitäminen yhdessä voi johtaa jatkuviin hierarkiataisteluihin.

Luovutusikäiset poikaset tottuvat yleensä toisiinsa ilman suurempia ongelmia. Yhdessä kasvaneet naaraat tulevat yleensä toimeen keskenään. Myös yhdessä kasvaneet urokset tulevat tavallisesti toimeen keskenään.

Aikuiset toisilleen vieraat urosrotat eivät tule toimeen keskenään ja saattavat taistella hyvin rajusti, jopa toisen kuolemaan saakka. Aikuinen uros saattaa sopeutua elämään urospoikasen kanssa. Kastroidu uros sopii hyvin naaraan toveriksi.

Mikäli ryhmässä pidettävillä rotilla esiintyy tappelua tai esimerkiksi puremajälkiä, ne on erotettava välittömästi toisistaan.

Mikäli kaksi aikuista naarasrottaa myydään yhdessä pidettäväksi, niiden on suotavaa olla tottuneita toisiinsa. Tämä on erityisen tärkeää, mikäli ostajalla ei ole aiempaa kokemusta toisilleen vieraiden rottien yhdistämisestä. Toisilleen vieraiden rottien yhdistämisestä keskenään tarkemmin yleisohjeessa ”Toisilleen vieraiden eläinten yhdistäminen”.

On suositeltavaa, että urosrotta kastroidaan, jotta sitä voidaan pitää ryhmässä. Mikäli asiakas tahtoo teettää kastraatioleikkauksen ostamalleen rotalle, eläinkaupan henkilökunnan tulee osata ohjata asiakas pieneläimiin perehtyneelle eläinlääkärille.

YHDISTÄMINEN MUIDEN LAJIEN KANSSA

Rottaa ei tule pitää samassa asumuksessa muunlajisten eläinten kanssa.

Rottahäkkiä ei saa sijoittaa siten, että siitä on näköyhteys petoihin (esim. fretti), joita rotat vaistonvaraisesti pelkäävät ja joiden läheisyys voi aiheuttaa niille stressiä. Rotan pitämistä samassa huoneessa petoeläinten kanssa tulee mahdollisuuksien mukaan välttää.

ROTAN KÄSITTELY

Rottaa käsitellään rauhallisin ja hellävaraisin, mutta varmoin ottein. Rottaa lähestytään rauhallisin liikkein suoraan edestä päin. Nopea liike ylhäältä tai sivulta voi säikäyttää rotan. On varottava, ettei rotta pääse putoamaan säikähtäessään. Rotan oikaisurefleksi on puutteellinen, joten se ei välttämättä putoa jaloilleen ja voi pudotessaan vahingoittaa pahasti.

Rottaa nostetaan selkäpuolelta, käsi rotan hartioiden ympärillä. Toisella kädellä tuetaan rotan takajalkoja. Suurikokoista rottaa nostetaan molemmin käsin, yhdellä kädellä etujalkojen alta, toisella kädellä takajalkoja tukien. Rottaa ei tule nostaa vatsan alta tukematta jalkoja.

Rottaa kannetaan käsivarrella siten että sormilla pidetään kiinni hännän tyvestä ja toisella kädellä pidetään rottaa kevyellä otteella selkäpuolelta. Näin kannettaessa rotta on luontaisessa asennossaan ja sillä on ”maata jalkojensa alla”, mikä saa sen tuntemaan olonsa turvalliseksi. Kevyellä otteella hännästä ja selästä varmistetaan, ettei rotta pääse putoamaan, vaikka se säikähtäisi ja syöksähtäisi yllättäen liikkeelle.

Kantavan rotan nostamista tulee välttää kantoajan viimeisellä kolmanneksella.

Rottaa ei saa roikottaa hännästä. Häntä vaurioituu herkästi, lisäksi roikkuminen pää alaspäin on rotalle epämiellyttävää, kivuliasta ja pelottavaa. Mikäli eläintä on kuitenkin pakko nostaa hännästä, häntään on tartuttava aivan tyvestä.

Käsittelyyn totumatonta rottaa ei tule kantaa pystyasennossa kantajan vartaloa vasten tuettuna.

Rottaa ei tule jahdata kiinni otettaessa. On tärkeää, että rotta tuntee olonsa turvalliseksi, kun sitä käsitellään.

Jos rotta on sairas tai sillä on kipuja tai se tuntee olonsa uhatuksi, se voi purra käsittelijäänsä niin kovaa että iho rikkoontuu. Eläin saattaa jäädä pitämään hampaillaan kiinni kädestä. Kättä ei tällöin saa ravistaa, koska rotta tarraa silloin tiukemmin kiinni, vaan on odotettava, että rotta päästää otteensa.

SUKUKYPSYYSIKÄ, KANTOAIKA, POIKASTEN VIEROITUS

Naaras saavuttaa sukukypsyyden noin 6 viikon iässä, uros jo 4-5 viikon iässä. Uros- ja naaraspoikaset tulee erottaa toisistaan vieroituksen yhteydessä vahinkopoikueiden välttämiseksi.

Astutettavan naaraan tulee olla vähintään 3 kk:n ikäinen ja hyväkuntoinen. Astutettavan naaraan tulee pääsääntöisesti painaa yli 300 grammaa. Ensisynnytyksen on tapahduttava ennen kuuden kuukauden ikää.

Rotan kantoaika on 21-23 vrk. Naaras tulee heti synnytyksen jälkeen kiimaan ja voi tulla kantavaksi. Tämän vuoksi urosta ei tule pitää samassa häkissä synnyttävän naaraan kanssa. Naaraalle on annettava vähintään kuukauden lepoaika vieroituksen jälkeen ennen seuraavaa astutusta. Naaraalla ei suositella teetettävän enempää kuin kolme poikuetta elämänsä aikana. Yli 1-vuotiasta naarasrottaa ei suositella pidettävän siitoskäytössä.

Rotta synnyttää kerralla yleensä 8-14 poikasta. Poikaset syntyvät kehittymättöminä: sokeina, kuuroina, karvattomina ja lähes liikuntakyvyttöminä. Poikaset ovat täysin riippuvaisia emonsa hoivasta noin kahden ensimmäisen elinviikkonsa aikana. Synnytyksen jälkeisinä päivinä rottaemoa ei saa häiritä.

Poikaset vieroitetaan 3-4 viikon iässä riippuen poikasten yleisilasta. Rotan luovutusikä on noin 6 viikkoa riippuen poikasen yleisilasta.

Rotan poikaset liikkuvat ja hyppivät hyvin nopeasti ja arvaamattomasti noin kolmen viikon iästä viiden viikon ikään. Tämän ikäistä poikasta käsiteltäessä tulee varoa, ettei se pääse hyppäämään korkealta ja loukkaamaan itseään.

ROTAN MUU HOITO

Rotan hampaat kasvavat jatkuvasti, joten se tarvitsee hampaita kuluttavaa ravintoa. Hampaat on tarkastettava säännöllisesti. Hampaiden liikakasvu voi pahimmillaan estää syömisen. Hampaiden kunto on tarkistettava välittömästi, mikäli rotalla on syömisvaikeuksia. On huomattava, että ylikasvaneet poskihampaat pystyy havaitsemaan vain eläinlääkäri.

LAJIN ERITYISVAATIMUKSET

Rotta on hämäreäeläin, joka on aktiivisimmillaan aamu- ja iltahämärissä. Päiväsaikaan rotalla on lepoaika ja tällöin parin tunnin unijaksot vaihtelevat lyhyiden valveillaolojaksojen kanssa. Nukkuvan rotan häiritsemistä tulee välttää. Rotan häkissä on oltava suojainen, hämäreä nukkumapaikka, esimerkiksi pesälaatikko. Säännöllisestä vuorokausirytmistä on huolehdittava valaistuksen avulla.

Rotta on sosiaalinen eläin, joten yhtä rottaa ei suositella perheeseen, jossa sillä ei ole lajitovereiden seuraa.

Kahta toisilleen vierasta aikuista urosta ei tule yhdistää keskenään, vaikka ne olisi kastroidu.

LIITTEET

Liite 1 Jakelulista

Liite 2 Luettelo lähteistä ja käytetyistä asiantuntijoista